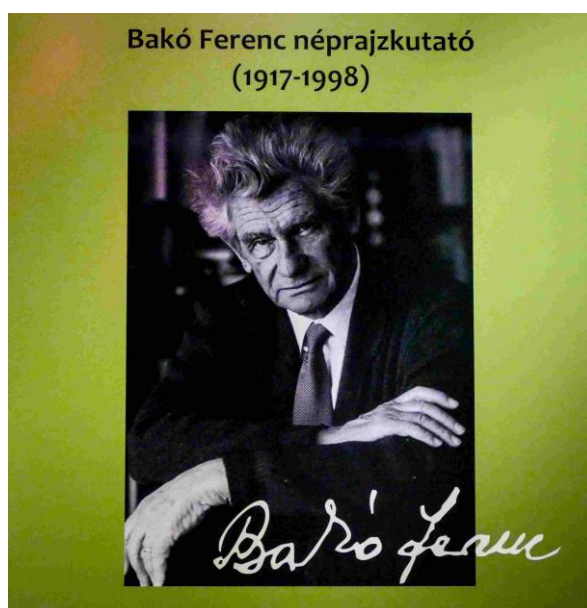

Szakmai beszámoló

Bakó Ferenc 100.

időszaki kiállítás Bakó Ferenc (1917-1998) néprajzkutató születésének 100. évfordulója
alkalmából

NKA pályázati azonosító 204106/02204

Az NKA Közgyűjtemények Kollégiuma a Dobó István Vármúzeumban megrendezett időszaki kiállítás megvalósítása céljából 500.000 Ft vissza nem térítendő támogatást ítelt meg a múzeum számára.

A benyújtott pályázatban megjelölt pályázati cél: Emlékkiállítás megvalósítása Bakó Ferenc születésének 100. évfordulója alkalmából.

A megvalósult kiállítás címe: Bakó Ferenc 100. A néprajzkutató

Helyszín: Dobó István Vármúzeum, Eger, Vár köz 1. 3300

Időtartama: 2017. szeptember 26. - 2018. szeptember

Bakó Ferenc néprajzkutató, múzeumigazgató születésének 100. évfordulóját ünnepeltük 2017-ben. Bakó Ferenc a magyar néprajztudomány egyik kiemelkedő alakja, Heves megye valamint a Palócföld kutatója volt. Elsősorban a népi építészeti publikációi ismertek, de a népszokások, kézművesség és háziipari kutatásai is jelentősek. Múzeumszervező munkáját a sárospataki Rákóczi Múzeum alapításával kezdte, ezt követően 1952-től 1979-ig állt a Dobó

István Vármúzeum élén, a múzeum szakmai működésének alapjait ő rakta le. A Heves Megyei Múzeumi Szervezet igazgatójaként tevékenyen részt vett a gyöngyösi Mátra Múzeum létrehozásában, megyei szabadtéri múzeumi hálózat kialakítását indította el a tájházak helyreállításával, múzeumként való működtetésével.

A megemlékezések keretében az időszaki kiállítás mellett országos emlékkonferenciát is szerveztünk, új Bakó emléktábla készült, melyet a Dobó István Vármúzeumban került elhelyezésre. A programsorozathoz csatlakozott az Eger Vára Barátainak köre, az egrieket szólították meg egy kötetlen teadélután megszervezésével, melynek vendége volt Dr. Bakó Zsuzsanna művészettörténész.

Az emlékkiállítás tematikus ismertetése:

I. Életrajz

Bakó Ferenc 1917. augusztus 28-án született Nagyváradon Heizer Tibor néven. A Trianoni békediktátum után a család Egerbe költözött, ahol az édesapja kisiparosként dolgozott. Bakó Ferenc Egerben, a ciszterci Szent Bernát Gimnáziumban érettségizett, majd a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem földrajz- történelem szakán végzett. 1941-ben egy éves gyakorlaton vett részt a Néprajzi Múzeumban, melynek eredményeként a múzeumi munkára képesítő vég bizonyítványt kapott. 1942 őszétől katonai szolgálatot teljesített, a háború idején amerikai fogságba esett, amiből 1947-ben tért haza.

A múzeumi munkát a Magyar Nemzeti Múzeum elnökségén kezdte, majd a Néprajzi Múzeumba került. Már ezekben a kezdeti években elkezdte kutatásait a palóc területeken, Galgamácsán, Ipolyvarbón, Órhalomban, Eger környékén. Részt vett az 1848 emlékére szervezett országos gyűjtésben.

A második világháború utáni átalakulás idején jelentős múzeumszervezői munkát végzett Sárospatakon és Heves megyében.

Négy fő kutatási területe: népi építészet, népszokások, a palóc etnikai csoport kutatása, valamint a kézművesség, háziiparosok életmódja volt.

Kiemelkedő munkásságát számos kitüntetéssel jutalmazták: Móra Ferenc Emlékérem, Györffy István, Ortutay Gyula, Pro Urbe Agria emlékérmek, 1991-ben a Magyar Köztársaság Csillagrendjét, 1997-ben a Magyar Köztársasági Arany Érdemkeresztet adományozták számára.

Az életrajzi adatok mellett tablóra nyomtatva megjelenítettük a Bakó által kutatott településeket. A személyes életéhez kapcsolódó tárgyak, bizonyítványok, kitüntetések egy fekvő vitrinbe kerültek. A kiállításban elhelyezett TV készüléken egy olyan riportfilmet tekinthetett meg a látogató, melyben Dr. Petercsák Tivadar kérdez Dr. Bakó Ferencről az életútjáról, múzeumszervező tevékenységéről.

II. Bakó Ferenc a múzeumszervező

Bakó Ferencet 1950-ben kinevezték a sárospataki múzeum vezetőjének, ahol a várban egy teljesen új múzeumot hozott létre. A Sárospatakon töltött két év a múzeumszervezés iskolája

volt számára. Néprajzi kutatásokat végzett Erdőhorvátiban, Györgyarlón, és a Hegyköz falvaiban.

Múzeumszervezés Heves megyében

1952 decemberében helyezték át Egerbe, ahol 1979-ig múzeumigazgatóként dolgozott, 1962-től a megyei múzeumi szervezet vezetője volt. Nyugdíjazása után sem szakította meg a kapcsolatot a vármúzeummal, tudományos tanácsadóként dolgozott tovább.

Mikor Bakó Ferenc Sárospatakról visszakerült Egerbe, az akkori múzeum még a Buttler házban működött. Az Egri Múzeum 1957-ben kapta meg az egri várat, amit addig a honvédség használt laktanya céljára. Bakó irányította a költözést, berendezkedést, az új kiállítások létrejöttét, ettől kezdve lendült fel igazán a múzeum. Vezető szerepet játszott abban, hogy megkezdődött az egri vár műemléki helyreállítása.

Balassa Iván így méltatta 1987-ben: *„Hosszú időn keresztül nem csak a múzeumi teendőket látta el, hanem a megyei múzeumi szervezet egyedüli néprajzkutatójaként a tárgy-gyűjtés, leltározás, raktározás munkáját is végezte, megszervezte a múzeum adattárát, melyben nem csak feljegyzések, gyűjtések, hagyatékok kaptak helyet, hanem a sok ezerre menő fényképparchívum is, melyben a felvételek jelentős részét ő készítette. A csaknem három évtizedes munkája eredményeként, jóformán a semmiből indulva olyan múzeumot szervezett, ami nem csak eléri a legtöbb megyei múzeum szintjét, hanem sokat túl is szárnyal.”*

A gyöngyösi Mátra Múzeum első kiállítása 1957-ben nyílt meg. Bakó ennek a múzeumnak a szervezésében is tevékenyen részt vett, abban az időben ő volt az egyetlen néprajzkutató muzeológus a megyében. A Hatvany Lajos Múzeum 1969-ben jött létre városi kezdeményezésre. Hevesen 1969-ben helytörténeti kiállítás nyílt a város anyagi támogatásával. 1971-ben Bélapátfalva keménycserép - gyáranak emlékeit a monostor közelében lévő erdészházban helyezték el.

A múzeumi szervezői munkához tartozott a kiadványok elindítása: az Egri Múzeum Évkönyvét 1963-ban adták ki először. Nevéhez kötődik az Eger Vára Barátainak köre létrehozása is.

A múzeum néprajzi gyűjteményéből olyan tárgyakat mutattunk be a vitrinekben, melyek valamilyen szempontból Bakó Ferenc nevéhez köthetők: ő gyűjtötte, vagy leltározta őket. Ilyen jelentős tárggyűjtések: a Holló Valéria féle néprajzi gyűjtemény, ami Bakó igazgatósága idején került Egerbe, jelentős a Bélapátfalvi keménycserép, és a textil gyűjtemény is.

III. A kézművesség és háziipar kutatója

Családi indíttatásával is magyarázható, hogy kezdettől fogva érdekelte a háziiparosok, kézműves mesterek kultúrája, hiszen édesapja kalapos mester volt. A Néprajzi Múzeum ma is őrzi azokat a tárgyakat, melyeket kézművesség körében gyűjtött. (Fésűs mesterség Kiskunhalas, kalapos műhely Békés...)

1949-50-ben egy kutatócsoport tagjaként Tiszaigaron a barkácsolóktól kezdve az élelmiszert előállító iparosokon át a cigánykovácsokig bezárólag vizsgálta a mesteremberek életmódját, azokat a folyamatokat, amely a gazdasági, társadalmi szerepük változását eredményezte. A második világháború után különösen fontos volt ennek a társadalmi rétegnek a vizsgálata,

amikor a gyáripar, és a szövetkezetek átvették a korábbi mesteremberek helyét, egy eltűnőben lévő világ szereplőit szólaltathatta meg.

A Néprajzi Múzeum megbízásából 1950-ben a Bukovinából származó székely telepések körében Kakasdon a ruházatot előállító szücsök, szabók életmódját, eszközkészletét tárta föl, ez a gyűjtés még nem jelent meg nyomtatásban, a Dobó István Vármúzeum őrzi a kéziratot.

Bakó Ferenc kutatásainak központja mindig is Eger környéke, illetve a Palócföld volt. A Bükk hegység fontos terméke volt az égetett mész. A „meszesek” által végzett munkafolyamatokat, a szerveződésüket, a mész értékesítésének módját Bakó részletesen dokumentálta, publikálta. Ez a téma már egy átmenetet alkotott a népi építészet kutatása felé, hiszen a mész az egyik legfontosabb építőanyag.

A kézművesség speciális területe a faragó pásztorok alkotómunkája. Bakó Heves megye faragópásztoraitól jelentős mennyiségű tárgyat vásárolt az 1950-es években, ezek motívumvilágáról diafilm is készült „*Faragványmotívumok*” címmel.

A kiállítás ezen részéhez kapcsolódóan digitális képeretre feltöltött fotósorozatokat kapcsoltunk, a mészégetők fazekasok, faragó pásztorok, kőfaragó mesterek munkájáról. A fotókat Bakó Ferenc készítette és kartonálta. Tárgyi anyagként a kézművesség körébe tartozó eszközöket helyeztünk a vitrinekbe. A néprajzi gyűjteményünkben őrzött csanakokból, botokból válogattunk, illetve a Bakó által készített Faragványdíszítések című diafilm kockáit jelenítettük meg.

Bakó Ferenc első tanulmányait a mészégetésről írta. A felsőtárkányi mészégető kemence makettjét a Felsőtárkányi Közművelődési Intézmény jóvoltából helyezhettük el a kiállításban.

IV. A népszokások gyűjtője

Bakó Ferenc néprajzi kutatómunkájának egyik nagy területe volt a palócok gazdag szokásvilága. A Palócföldön kutatta az emberi élet fordulói közül a lakodalom szokásrendjét, regionális jellemzőit, a társadalmi háttérét, s a szokás változását. Tanulmányokat írt Órhalom, Novaj, Felsőtárkány, Mátraalja, lakodalmi szokásairól, s egy monografikus könyvet is megjelentetett Palócföldi lakodalom címmel.

A halotti temetkezési szokásokat Órhalomban tárta fel, összegző tanulmányával Hagyomány és változás a palóc temetkezési szokásokban címmel gazdag adatokat nyújtott e tárgykörből. Megyei szinten iskolai gyűjtőhálózatot szervezett a májfa állítás és májusi kosár adatainak feltárására, majd kutatásait a Felföldre is kiterjesztette, s tanulmányokban összegezte. Néhány cikke, kisebb tanulmánya jelent meg a farsangi, a húsvéti és a karácsonyi ünnepkör időszakáról.

Bakó szokáskutatásait a lakodalom, és a májfa, májuskosár- vitel bemutatásával szemléltettük. A múzeum néprajzi gyűjteményében szereplő menyasszonyi és vőlegény viseleti darabokat vitrinben helyeztük el, a májuskosár rekonstrukcióját Noszvajon készítették el a kiállítás céljára.

Látványos elemként a néprajzi gyűjtemény boldogi lakodalmi kalácsa és egy hagyományosan felöltöztetett boldogi menyasszonyi figura is bekerült a kiállítási térbe.

V. A népi építészet kutatója

Bakó Ferenc 1955-től tagja volt annak a munkaközösségnek, amely a Heves megyei műemléki topográfia anyagát gyűjtötte össze és dolgozta föl. A falvak településformája és a népi építészet vizsgálata volt a feladata. A Heves megye műemlékei című munkában kb. 400

népi épületet írt le és közölte, több mint 3000 fényképfelvételt készített. A műemléki felmérés során kiválasztották a védelemre érdemes épületeket. Ez a nagy terepmunkával járó feladat a későbbi múzeumi munkáját is meghatározta. Sürgetőnek érezte a népi építészeti emlékek megmentését, hiszen az 1950-es években egy komoly életformaváltás zajlott, amelynek során ezek a korábban épült lakóházak korszerűtlenné váltak, sorban bontották le, hagyták összeomlani őket. Életművének fontos része volt az évtizedeken átívelő értékmentés, amit a heves megyei tájházak létrehozásával tett.

Bakó elsősorban a népi építészet kutatója volt, ő volt az, aki az országban először kezdte el a népi és ipari műemlékek védelme érdekében a szabadtéri néprajzi múzeumi hálózat kialakítását. Az ő szemlélete alapján a táj, az emberek, az épületek és a porták elválaszthatatlanul összetartoznak, így korszerűbbnek tartotta a helyszínen való megőrzést

Itt Heves megyében az épületek az eredeti környezetükben, eredeti helyszínen kerültek megőrzésre, a helyreállítás után enteriőr szerint rendezték be őket. Igyekeztek a legrégebbi, még rekonstruálható időszakot megjeleníteni. Bakó Ferenc ügyelt arra, hogy a kiválasztott népi lakóházak a parasztság különböző rétegeinek építészetét tükrözzék. A paraszti sorban élő, de kiváltságos helyzetű kismemeseket képviselték a Mikófalván, Szilvásváradon és Átányban létrehozott tájházak. Ezek anyagukban, méreteikkel, díszítettségükkel kiválnak a többi közül. Az egykori jobbágyság életmódját mutatta és mutatja be a noszvaji, a parádi és a kishánai falumúzeum. / Kishánán a szlovák nemzetiség jelenlétét is megőrizték a tájház létesítésével. / A kishánai réteg és a városi polgárság építményeit Eger-Szépasszonyvölgy, a verpeléti kovácsműhely, az abasári Kapás-ház reprezentálja, míg a föld nélküli zsellérek lakóházát Nagyrédén rendezték be.

A népi építészet témakörében számos tanulmánya jelent meg, ezen belül másik fontos kutatási területe a pincék és barlanglakások vizsgálata.

Barlanglakások, borospincék

Eger környékének jellegzetességei a tufába vájt barlanglakások, melyek a legszegényebb rétegek lakóhelyeiként a 20. század közepéig használatban voltak. A néprajzkutatók a hajlékok ősi típusaként vizsgálták ezt a jelenséget. Bakó Ferenc szisztematikus kutatásokat végzett a témában, mérnöki felmérésekkel dokumentálta az általa feldolgozott kőbe vájt üregeket.

A kiállítás hangsúlyos része volt a népi építészeti kutatások bemutatása. A gyűjteményünkben őrzött „boldoganyát,,a palóc ház középoszlopát enteriőrben mutattuk be, az oszlop eredeti helyszínén készült fotó segítségével. Digitális képkeret segítségével izelítőt nyújtottunk a népi építészeti kutatás során készült fotókból.

A pincekutatás megjelenítése szintén enteriőrként történt, hordókat, prést, helyeztünk a kinagyított pincefotó előterébe.

VI. Etnikai csoportok kutatója, a Palóc kutatás szervezője

Bakó Ferenc több komplex falukutatói programot fogott össze (Visonta, Mátraderecske, Csépa, Tiszaigar). Legjelentősebb eredmény a 20 éven keresztül folyó palóc kutatás volt, melynek összegzése a Palócok I-IV. tanulmánygyűjtemény (1989-91). A monumentális munkában 33 szerző 37 dolgozata jelent meg, de ezt jóval meghaladta azoknak a száma, akik gyűjtőként, szakértőként részt vettek a kutatásban. A Bakó Ferenc által vezetett kutatócsoport kijelölte a nehezen megfogható palóc népcsoport által lakott terület centrumát, igyekeztek megragadni a népcsoportra jellemző etnikus specifikumokat mind a szellemi, mind a tárgyi néprajz területén.

A palóc néprajzi csoporthoz kapcsolható jellegzetes tárgyakat mutattunk be vitrinben: búcsús tarisznyát, sátorlepedőt, az ételhordásra használt „poszrikos” kendőt, a változatos palóc női fejviseletek közül egy menyecske főkötőt.

A falra applikált feliratokkal néhány olyan fogalmat magyaráztunk, amely tipikus palóc kulturális elemként szerepelt a palóc kutatás kérdőíveiben: Markoláb, mancsózás, morványkalács, kiszehordás...

A kiállításban elhelyezett TV készüléken a palóc kutatásról Bakó Ferenc beszámolóját tekintheti meg az érdeklődő.

VII. Kanadai magyarok

1978-79-ben Bakó Ferenc az ottavai Canadian Centre for Folk Culture Studies intézmény támogatásával kutatásokat végzett a kanadai magyarok körében. Eredeti elképzelései szerint a palóc területekről kivándorolt magyarok körében szeretne volna

megvizsgálni a hazai népszokások továbbélését, ezt a tervet a helyi adottságokhoz igazodva kiterjesztette valamennyi magyar származású kanadaira. A kutatás összegzése az etnikai tudat kifejeződéseit taglalja, azokat a szokásokat, ételeket, tárgyi szimbólumokat, ami a magyarsághoz való tartozást jelentette a távolba szakadt honfitársainknak.

VIII. A helytörténet- Eger kutatója

Eger szőlőműveléséről híres, jelentős volt a mezőgazdaságból élő lakosság száma, akik a „hóstyákon”, a külvárosokban éltek, sajátos népi kultúrával rendelkeztek. Bakó Ferenc diákkorától kezdve gyűjtött az egri hóstyákon, a helytörténeti kutatásokat végzett évtizedeken keresztül. A helyi műemlékvédelem területén is fontos szerepet játszott, az Egri Nyári Egyetem szervezésében, annak alelnöke volt.

Foglalkozott az egriség, egri öntudat mibenlétével, az Egri völgy történeti kutatásával, a szőlő és borkultúra történetével.

Az egriséget az egri „hóstyák jellegzetes viseletébe öltöztetett asszony figurájával jelenítettük meg, háttérben az egri piacon készült kinagyított felvétellel.

A kiállítás rendezésében közreműködtek:

Kurátorok: Császi Irén, Zábrátzky Éva néprajzkutatók

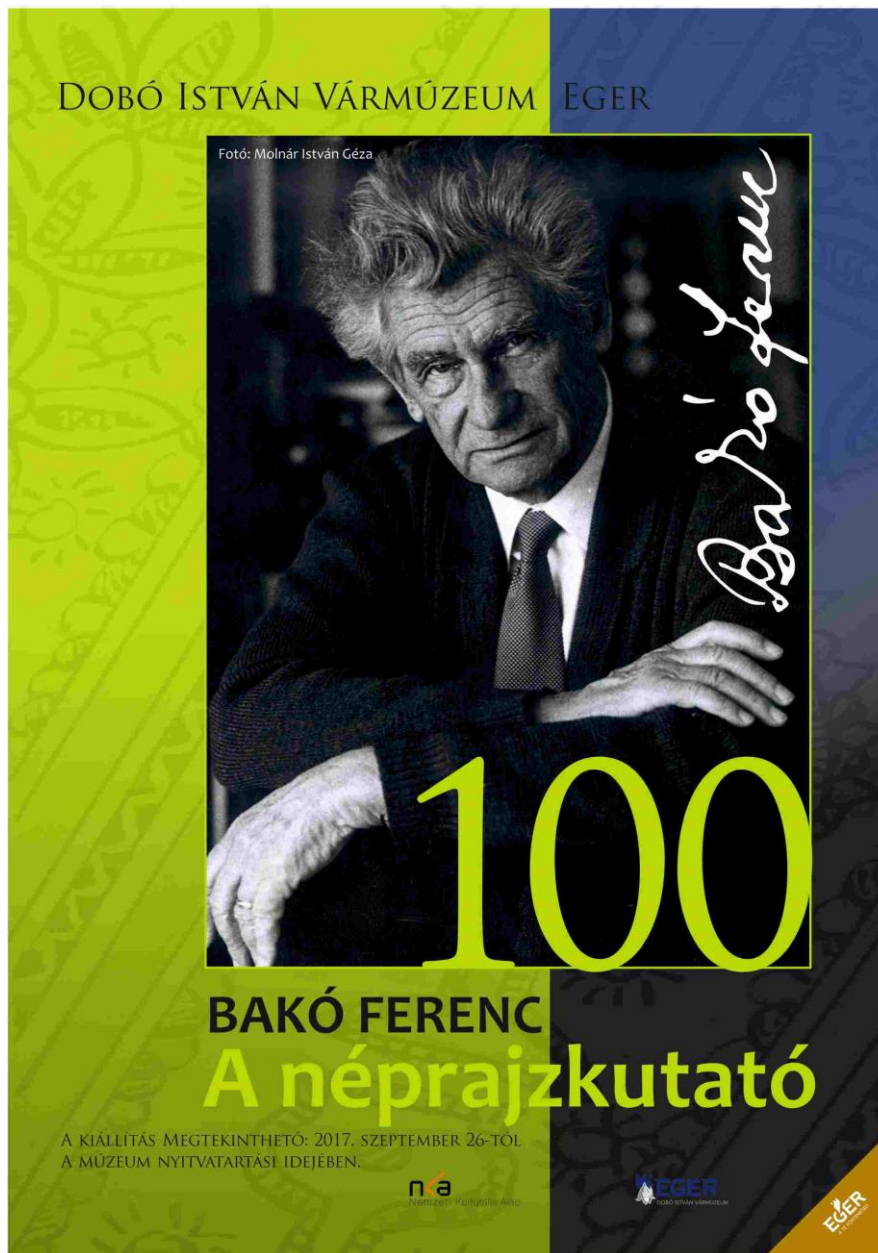
Grafika: Erdős Aranka

Kiállításrendező: Csintan András

Technikai munkatársak: Nagy Tamás, Kardos Gyula, Benedek Attila

Restaurátorok: Sikéné Kovács Melinda, Szabó Csabáné, Vincze Erika, Oláh Nikoletta

Múzeumpedagógia: Földi Viktória és Vereb Emese

A kiállítás plakátja. Grafika: Erdős Aranka

Kapcsolódó programok

2017. szeptember 26. 10.00- 15.00. Bakó Ferenc emlékkonferencia

16.30. Bakó Ferenc emléktábla avatása

16.45. Bakó Ferenc 100. kiállítás megnyitó

2017. október 5. Teadélután az Eger Vára Barátainak Köre szervezésében, Helyszín: Várműhely

2017. október 17. Egri Vár Napja. Interaktív kiállítás-vezetések

Bakó Ferenc emlékkonferencia 2017. szeptember 26.

A kiállítás megnyitóján közreműködő Csicsergők Énekegyüttes. 2017. szeptember 26.

Kiállításnyitóján 2017. szeptember 26.

A Bakó Ferenc emléktábla avatóján (Petercsák Tivadar, Bodó Sándor, Bakó Zsuzsanna, Cs. Schwalm Edit, Paládi-Kovács Attila, Bercz Mátyás)

Az Egri Vár Napja 2017. október 17.

A kiállítás látogatottsága: 2017. szeptember 26 - 2018. március 31 között: 10 268 fő A Dobó István Vármúzeum látogatottsági statisztikája az alábbi táblázatokban részletezve.

Jegybevétel: a Dobó István Vármúzeum területén a vonatkozó időszakban 6 db kiállítás működött, a Bakó Ferenc 100. kiállítás tényleges bevétele pontosan nem mutatható ki.

DIV kiállítások látogatottsága 2017-ben (fő)												
	Vártörténet		Múlt - kirakó		Kazamata*		Börtön		Légierő		Bakó100	
Január	1 666	34%	1 209	25%	2 710	56%	1 737	36%	1 117	23%		
Február	3 161	39%	741	9%	4 897	61%	2 990	37%	1 781	22%		
Március	5 155	28%	924	5%	8 201	45%	5 100	28%	690	4%		
Április	17 529	56%	3 489	11%	13 267	43%	11 505	37%	4 208	14%		
Május	18 793	55%	5 277	15%	14 801	43%	13 726	40%	1 366	4%		
Június	21 045	42%	5 170	10%	18 898	38%	20 485	41%	1 941	4%		
Július	27 999	53%	6 571	12%	23 230	44%	20 385	39%	4 690	9%		
Augusztus	31 401	50%	6 216	10%	26 806	42%	21 802	34%	3 784	6%		
Szeptember	15 582	59%	3 384	13%	11 397	43%	10 006	38%	1 497	6%	637	13%
Október	11 985	36%	2 823	8%	11 846	35%	8 880	27%	1 669	5%	2 823	8%
November	5 770	41%	1 750	12%	9 326	66%	6 543	46%	885	6%	1 750	12%
December	3 271	42%	1 080	14%	4 573	58%	2 928	37%	727	9%	1 080	14%
ÖSSZESEN	163 357		38 634		149 952		126 087		24 355		6 290	
	csak VÁR látogató (fő)											
Január	4 876											
Február	8 089											
Március	18 143											
Április	31 037											
Május	34 347											
Június	49 519											
Július	52 596											
Augusztus	63 424											
Szeptember	26 256											
Október	33 383											
November	14 163											
December	7 837											
ÖSSZESEN	343 670											

* a Kazamata kiállításai egyenként is ugyanezekkel a látogatószámokkal értendőek
** DIV összes = csak Vár + Gárdonyi-ház + Valide S. F. + Ziffer S. G. + Agria Park

2018.	csak VÁR	Bakó100	
Január	7 672	949	12%
Február	7 683	1213	16%
Március	21 983	1816	8%
Kalkulálható megozslások:			
Teljes árú (felnőtt)			28,0%
Kedvezményes (diák)			33,5%
Kedvezményes (nem diák)			9,5%
Ingyenes			29,0%

Sajtóanyag

<https://mindenamieger.blogspot.hu/2017/09/bako-ferenc-emlekkonferencia-egerben.html>

Bakó Ferenc (1917 -1998) néprajzkutató, a Dobó István Vármúzeum alapító igazgatója 100 éve született, ebből az alkalomból a mai napon a múzeum emlékkiállítással és konferenciával fejezte ki tiszteletét a tudós emlékének.

<https://www.heol.hu/kozelet/helyi-kozelet/emlekul-volt-muzeumigazgatonak-876639/>

Pályatársak, ifjú kutatók is jelen voltak a konferencián.

Emléktáblát avattak kedden az egri várban Bakó Ferenc volt múzeumigazgató emlékére, majd kiállítást is nyitottak a néprajzkutatóra emlékezve. Az ezt megelőző emlékkonferencián pályatársak mellett lánya, Bakó Zsuzsanna is mesélt édesapjáról. Bakó Ferenchez megannyi tárlat, gyűjtemény és tájház köthető, melyekről az előadók is megemlékeztek.

Nagyszerű ember volt, mindig élmény volt vele találkozni, beszélgetni – kezdte a visszaemlékezést Habis László, a város polgármestere a Bakó Ferenc Emlékkonferencián a Dobó-bástyában. Elmondta, Bakó Ferenc egyik kötetét, az Egriség, egri öntudat a múltban és ma című művét újra kiadták.

Habis László bejelentést is tett: nem sokkal a találkozót megelőzően vehette át a Csepreghy Nándor miniszterhelyettes aláírásával ellátott dokumentumot mely arról szólt, hogy négy és fél milliárd forinttal támogatják a vár rekonstrukciójának folytatását.

– Olyan emberek jöttek el, akik pályatársai voltak, intézmények, melyek kötődnek hozzá, s fiatal kutatók, akik Bakó Ferenc munkásságával foglalkoznak – mondta Berecz Mátyás, a vármúzeum igazgatója. Bodó Sándor, a Magyar Néprajzi Társaság elnöke, a Dobó István Vármúzeum volt igazgatója is köszöntötte az egybegyűlteket, őt pedig dr. Petercsák Tivadar követte, nem csak a vármúzeum igazgatásában, hanem a köszöntők sorában is. Mindketten elődjükre, Bakó Ferencre, s jelentős múzeumszervezői tevékenységére emlékeztek.

A konferencia zárásaként felavatták Bakó Ferenc emléktábláját Fotó: Huszár Márk

A rendezvényen Bakó Ferenc lánya, Zsuzsanna is részt vett.

– Csodálatos édesapa volt. Én művészettörténész lettem, nagyon sok embert általa ismerhettem meg. Rengetegszer mesélt Egerről, az emberekről, s sokat tanulhattam ezekből a beszélgetésekből. Jó családapa volt, amikor csak tudott velünk volt. Mielőtt néprajzos lett volna, mi is sokat segítettünk neki, együtt jártunk gyűjtőutakra – emlékezett vissza édesapjára kérésünkre Zsuzsanna. A konferencia zárásaként dr. Petercsák Tivadart köszöntötték 70. születésnapja alkalmából, majd megnyitották a néprajzkutató Bakó Ferenc című kiállítást, s felavatták emléktábláját.

http://turizmusonline.hu/belfold/cikk/eletmuve_osszeforrott_a_palocsag_kutatasaval

Életműve összeforrott a palócság kutatásával

2017. október 12. 10:55 Nyomtatás

A XX. század egyik legkiemelkedőbb hazai néprajzosára, a palócság neves kutatójára, az Egri Dobó István Vármúzeum alapító-igazgatójára emlékeztek a hevesi megyeszékhelyen. Dr. Bakó Ferenc tudós-muzeológus 100. születésnapjára reprezentatív kiállítást is nyitottak és emléktáblát avattak a várban, a nemzeti emlékhelyen.

Az ülésen részt vettek a szakember egykori munkatársai, a Magyar Néprajzi Társaság, továbbá a hazai társzmúzeumok képviselői és fiatal kutatókat is köszöntöttek. A találkozón ott volt a professzor művészettörténész lánya, dr. Bakó Zsuzsanna is, aki édesapja emlékét idézte fel.

A résztvevők előadásokat hallgattak meg a Magyar Tudományos Akadémia néhai doktorának dr. Bakó Ferencnek (1917-1998) az életéről, sokoldalú munkásságáról és gazdag hagyatékáról. Nagyváradon született, de később Egerhez kötődött, ahol érettségi vizsgát tett.

Ezután a budapesti egyetemen földrajz-történelem szakon tanult és az érdeklődése már ekkor a néprajz felé irányult. A II. világháborút követően a Magyar Nemzeti Múzeum elnökségén, majd a Néprajzi Múzeumban dolgozott.

Ekkor elsősorban a palóc területeken, így Galgamácsán, Ipolyvarbón, Órhalmon és Eger környékén folytatott kutatásokat.

Azután Sárospatakon, majd Egerben múzeumot szervezett. Tevékenységével alapozta meg a mai Dobó István Vármúzeum szakmai, közművelődési munkáját. Fáradhatatlanul dolgozott és sokat publikált. A neve szorosan összeforrott a palócság kutatásával.

Több mint két évtizednyi munkája eredményeként született meg a Palócok című négykötetes tanulmánygyűjteménye. A szerteágazó munkásságának eredményeit tudományos ismeretterjesztő előadásain is igyekezett eljuttatni a nagyközönségnek.

A munkásságát több kitüntetéssel ismerték el. A vármúzeumban az általa megalapozott néprajzi gyűjtemény, a több ezer fotó és a kiállítóhelyek létrehozása ma is nagy értéket jelentenek az intézménynek.

Dr. Bakó Ferenc irányításával jött létre a Palócadattár. A kutatásairól, tapasztalatairól pedig több forrásértékű művet hagyott hátra. Írt például a Mátravidéki parasztházakról és udvarokról, a bükki barlanglakásokról, a Heves megyei tájházakról, valamint a híres egri boros pincékről is.

Egerben díszpolgári címet kapott és utcát is neveztek el róla. A tudóst, a halálát követően, a bazilika altéplomában temették el.

A látványos emlékkiállításon dr. Bakó Ferenc pályafutását, gazdag életművét - többek között - mint a népi építészet, a palócság, a helytörténet, a kézművesség és a háziipar kutatóját mutatják be.

De láthatók itt a művei, továbbá azok a tárgyak és eszközök is, amelyeket a különböző gyűjtőútjain szerzett. Így például kiállították a boldogi menyasszonykalácsot, a korabeli egri boros hordók közül néhányat, szüretelő kosarakat és puttonyt, az egri népviseletet és különféle szötteket is.

Mentusz Károly a szerző cikkei

(forrás: Turizmus Online)

<https://www.programturizmus.hu/ajanlat-muzeumok-oszi-fesztivalja-eger.html>

Múzeumok Őszi Fesztiválja 2017 Eger, Dobó István Vármúzeum

3300 Eger, Vár 1.

Az egri Dobó István Vármúzeum is csatlakozott a Múzeumok Őszi Fesztiválja országos programsorozathoz így 2017. szeptember 25. és november 12. között különböző programokkal várják a múzeumbart érdeklődőket Egerbe. A fesztivál 2017-es programjai 10 központi témakörhöz kapcsolódnak, melyek közül hét a nagyközönségnek, egy-egy a pedagógusoknak és óvodapedagógusoknak szól, egy pedig a szakmai programokat foglalja magában. A fesztivál két kiemelt tematikája a pedagógusoknak szóló Tanárok Éjszakája, és az óvodapedagógusokat középpontba helyező Óvodapedagógusok Napja.

2017. szeptember 26.

Bakó Ferenc emlékülés a Dobó-bástya Rendezvénytermében

A Dobó István Vármúzeum 2017-ben konferenciával és kiállítással emlékezik Bakó Ferenc egykori múzeumigazgató és néprajzkutató munkásságára, születésének 100. évfordulója alkalmából. Az általa megalapozott múzeumi gyűjteményeink, kiadványaink ma is a tudományos munka és a közönségkapcsolati tevékenység alapját képezik, ezért is fontos felhívni a látogatóink figyelmét jeles elődünk életművére. Bakó kiváló fotós volt, a Fotó Adattárunkban található felvételeinek száma meghaladja a tízezret, közülük sok művészi színvonalon készült. Kiállításunkban elsősorban néprajzi fotóit helyezzük a középpontba az általa gyűjtött tárgyak kiegészítik a fotóanyagot.

<http://szentimre-suli.hu/csicsergok-a-varban/>

Csicsergők a várban

Szerző: szentimre | okt 12, 2017 | 4e, AMI, Iskolai esemény, Zeneiskola |

Csicsergők a várban

A Dobó István Vármúzeum felkérésére kiállításmegnyitón képviselte iskolánkat a Csicsergők Énekegyüttes egy csoportja.

A 4.e osztály leánykái üdítő megjelenésükkel, vidám, lendületes népdalcsokrokkal azonnal megteremtették a megnyitó hangulatát, a közönség a szívébe zárta őket.

A kiállítás Bakó Ferenc életművét mutatja be, aki Heves megye településeinek történetét és népszokásait kutatta.

Faludiné Majoros Zsuzsanna

Múzeumpedagógiai beszámoló

Bakó Ferenc 100. (1917- 1998)

című időszaki kiállításhoz,

Dobó István Vármúzeum

Az NKA 204106/281 kódszámú pályázati felhívásra készült pályázathoz

1. A kiállítás időtartama: 2017. szeptember 27.- 2018. április

2. A múzeumpedagógia óra helyszíne: Bakó Ferenc 100 kiállítás és Várműhely

3. Múzeumpedagógiai programterv:

A tervezett múzeumpedagógiai órák célja volt az egri és heves megyei általános- és középiskolás gyerekek érdeklődésének felkeltése a múzeumi tudományos munka iránt. Bakó Ferenc munkássága összeforrt a Dobó István történetével, életútján keresztül bemutathatóvá vált a múzeum megalapításának körülménye és a tudományos munka módszereinek ismertetése is teret kapott. A néprajz tudományterülete mondhatni ismeretlen volt a gyermekcsoportok számára, ezért is volt nagy jelentősége az időszaki kiállításhoz kapcsolódó múzeumpedagógiai foglalkozásoknak.

Az órák célcsoportja a helyi iskolák felső tagozatos és középiskolás diákjai voltak. A foglalkozások ismertetéséhez önálló plakátot készítettünk, melyet eljuttatunk minden egri oktatási intézménybe. Személyes kapcsolatokra építve a pedagógusok saját e-mailcímére is elküldtük, illetve megjelent a felhívás a Dobó István Vármúzeum honlapján és Facebook oldalán.

Tervezetten egy múzeumi órát és egy műhelyfoglalkozást dolgoztunk ki, melyet kedvezményesen „Múzeumi Barangoló” néven vehettek igénybe a csoportok. A foglalkozásainkat hon- és népismereti, rajz- és vizuális kultúra, történelem, pályaorientáció órákhoz kínáltuk. A megszerzett ismeretek feldolgozásának és elmélyítésének érdekében műhelymunka keretein belül a néphagyományok ápolására és továbbélésére hívtuk föl a figyelmet.

Szeptembertől április végéig 12 csoport jelentkezett be a foglalkozásokra, összesen 257 tanuló. Barangolóban 2 osztály vett részt, múzeumi órán 7 csoport, műhelyfoglalkozáson 3 csoport. Egy vidéki iskola vette részt rajta, aki a Népmese Napja rajzpályázatunk alkalmából nyerte el a lehetőséget. Az Egri Vár Napján, 2017. október 17-én 2 osztály számára tartott múzeumi órát a kiállítás egyik kurátora, Dr Zábrátszky Éva.

A kiállítás várhatóan szeptember végéig lesz látogatható, így a májusi hónapra még több bejelentkezett csoportunk van. Három éve szervezünk Mesterkedő Néprajzi tábort a Vármúzeumban, melynek idei témája a kiállítás. Bemutatásra kerül a pásztorfaragás, ahol népi

iparművész segítségével fát fognak faragni, a palócokhoz kapcsolódóan a szövés szádfán eredeti motívumok segítségével, a Kanadában élő magyarok kapcsolata az óhazával, a palócföldi lakodalom kalácskészítéssel és táncházzal, a népi építészet díszítő motívumai, illetve a Palóc ház meglátogatása Parádon, amely Bakó Ferenc segítségével valósulhatott meg. A Vártábor három turnusában egy-egy foglalkozás keretén belül ismerkedhetnek meg a gyerekek a kiállítással a nyár folyamán.

4. Múzeumpedagógiai foglalkozások:

1. Múzeumi óra

„Aki miránk báméskodik, az miközénk kívánczik!” Élet/út

A néprajzi gyűjtés személyiség- és képességfejlesztő hatásaira szerettük volna felhívni a figyelmet, mely alapján a megfigyelő képesség, a beszédkézség, az áttekintő képesség, aktivitás, az egymás iránti tisztelet, a véleményalkotás, a szülőföldjükhöz való kötődést fejlesztettük.

A kiállítás első egységében megismerhették az életutat és a múzeum szervezésének főbb elemeit. A foglalkozás helyszíne a kiállítás tere volt. Képet kaptak az iskolázottságról, a gyűjtési helyszínekről, megjelent publikációkról és szakmai elismeréseiről. A terepgyakorlaton szerzett információk feldolgozásának módszereibe kaptak betekintést is, mely alapvető kérdése volt a foglalkozásnak. Láthattak eredeti gyűjtőfüzetet, fotográfiákat és hallgathattak hangfelvételt.

Bakó Ferenc gyűjtési területét öt nagy csoportban mutatta be a tárlat: kézművesség, népszokások, népi építészet, identitáskutatás és palóckutatás. Az egyes területek feldolgozása során fontos volt a saját ismeretből kiindulva eljutni az vidékünkre, egy-egy településre jellemző általános ismeretig.

A foglalkozás befejező részében csoportbontásban dolgozva műtárgyakat kaptak a kezükbe és leltárkönyvbe kellett bevezetni a tárgyakat vagy pedig leírókartont kellett készíteni róluk. A kiválasztott tárgyak az öt nagy egységhez igazodtak: pásztor ivóbögre, búcsús tarisznya, lepedő, egri tok, egri pincefelmérés. Az adatok gyűjtéséhez a kiállítás adott nekik segítséget.

A foglalkozás végén az egyes csoportok bemutatták a műtárgymásolatokról szerzett információkat egymásnak.

2. Műhelymunka

Pásztorművészet – faragványdíszítések, Műhelymunka

A program rövid leírása:

A foglalkozás bevezető részében a múzeumpedagógus bemutatta a pásztorok életmódját, összehasonlítva a korabeli falusi parasztok mindennapjaival, régi fotók, leírások segítségével.

A pásztorok által készített tárgyakon keresztül a gyerekek megismerhették a felhasznált alapanyagokat, a faragással díszített tárgyakat, felidézve a kiállítást.

Ezután tértek rá a díszítőtechnikákra és díszítményekre. Megfigyelték a mintaszerkesztést, a kompozíciót és az így megszerzett tudás segítségével - az életkorhoz alkalmazkodva - önálló tervek alapján, hidegtű technikával a diákok képeket készítettek.

A célkitűzések és megvalósulásuk:

Az általános iskolás gyermekekhez nagyon közel áll a népművészet mintavilága. A gyakran előforduló motívumokat rendszerezve, elemezve igyekeztünk megragadni a magyar népművészet lényegét. Változatos, gyönyörű képeket készítettek, nem másolva a régmúlt emlékeit, hanem belülről átélve, továbbgondolva, saját képi világot teremtve.

A középiskolás csoportot a műtárgyak gyűjtése, a múzeumi feldolgozó munka és a motívumok több szempontú elemzése fogta meg. Az alkotás során többségük ragaszkodott a minél pontosabb másolat készítéséhez.

A foglalkozás célja a diákok ismereteinek bővítése mellett, a személyiségfejlesztés, a tehetséggondozás és az általános kompetenciák kialakítása volt. Ehhez elengedhetetlen a belső motiváltság, amit a múzeumpedagógiai műhelymunka során könnyen elérhettünk.

Természetesen a diákok a kész munkákat hazavihették, így rögzítve a kiállításban és a műhelymunka során megismert új fogalmakat.

Múzeumpedagógiai plakát

Múzeumi barangoló
A néprajzkutató Bakó Ferenc

1. „Aki miránk bámeszkodik, az miközben kváncosít” - Előzet
Bakó Ferenc szakirányú műveltségterületi munkásságának megismerése a klasszikus múzeológus feladattal társul az érdeklődő diákok felé. A kézművesek, népművelők, népi építésszerkesztők, vizuális és szöveges ismeretanyagok felé. A dokumentációk értelmezése az információfeldolgozási módszerek számos feladatát mutatják be játékos formában.
Helyszín: Eger Vár

2. Pásztorművészet - faragványállítások
A foglalkozás során felkeltjük a közönség egy speciális területén, a faragványállítások területén. Összefoglaljuk a pásztorok és a pásztorok által alkotott faragott és díszített tárgyakat, ezáltal ráérünk a díszítőtechnikákra és a díszítményekre. Megfigyeljük a mintaszerkesztést, a kompozíciót és az így megszerzett tudás segítségével a diákok képeket készítenek hidegtű technikával.
Helyszín: Várműhely (Dobó utca-12.)

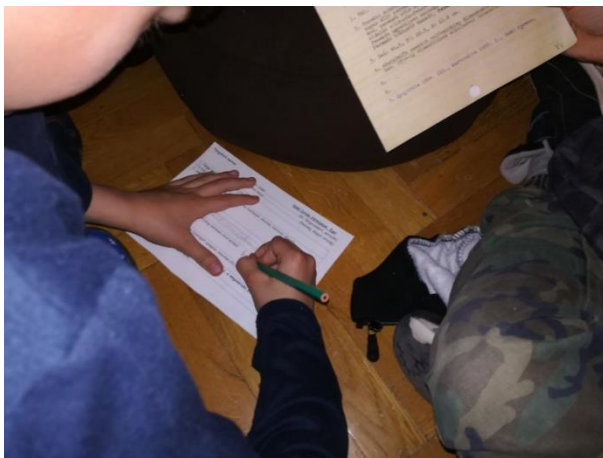
Egyszerű bejelentkezés:
május 30. 10-15 óra

Az EGER központú 5-12. osztályos tanulmányi verseny 2018. március 14-16. között, 09.00 óra foglalkozás lesz 100 fővel foglalkozás. Múzeumi barangoló esetén (1 foglalkozás) 500 Ft/ fő.

EGER

Múzeumi óra

Tárgyleíró kárton

Dobó István Vármúzeum, Eger

Leltári szám: 2018.3.7 (év, tárgycsoport, sorszám)

Gyűjtés helye: lakásomat (helység, megye, ország)

1. Tárgy neve, népi név: (Te hogyan nevezed a tárgyat?)	<u>lőbő, fűbő</u>
2. Leírása, állapota: (anyag, technika, forma, szerkezet, díszítés, feliratok, állapot)	<u>(teckid) feltűt, barnás, rúdos, stabil, nincs</u>
3. Mérete:	
4. Hol készült és mikor?	<u>1952 felvémetek</u>
5. Hol használták és mikor? (tárgy életének rövid leírása)	<u>székimenő baba vásárláshoz</u>
6. A tárgyról szóló irodalom: (szerepelt újságban, könyvben stb.)	
7. A megszerzés módja, az ajándékozó neve, foglalkozása, a megszerzés éve, hónapja:	<u>Dobó György</u>
8. A leltározó neve, a kitöltés dátuma:	<u>2018.3.7. Szabó György</u>

Műhelymunka

A kiállítás ismertetője elérhető: www.egrivar.hu